

Klimatbokslut 2023 utifrån Fossilfritt Region Värmland 2045

Sammanfattning

Region Värmland tog 2022 beslut om att bli en fossilfri välfärdsregion med ett långsiktigt mål, att Region Värmland som organisation, ska minska sina klimatutsläpp med minst 85 procent till 2045 jämfört med basåret 2019. Målet gäller både utsläpp som vi direkt orsakar, som exempelvis förbränning av fossila drivmedel vid tjänsteresor och indirekta utsläpp vid till exempel produktion av inköpta varor. Ett delmål är beslutat om att användningen av fossila bränslen inom den egna verksamheten ska vara noll till år 2030. Åtgärder för att nå målen ingår som en del i genomförandet av Region Värmlands Miljöplan 2021–2025.

Klimatbokslutet redovisar klimatpåverkan från Region Värmlands aktiviteter 2023. Det ingår också en beskrivning av hur utvecklingen ser ut över tid för de utpekade områdena. I vissa fall ges en djupare förklaring till resultatet och vad Region Värmland behöver satsa på för att nå delmålet till 2030 och det långsiktiga målet till 2045.

Klimatbokslutet visar likt förra året att det totala klimatavtrycket minskar men inte tillräckligt snabbt för att ligga i linje med Parisavtalet. I år ligger minskningen på 2,5 procent och för att klara Parisavtalet behöver Region Värmland minska sina utsläpp i storleksordningen 8 procent per år. Klimatavtrycket för användningen av fossilt bränsle i egen verksamhet fortsatte att öka något och här är det ambulansen som står för de största utsläppen och som behöver minska dem snabbt fram till 2030.

Området inköp och resursförbrukning står för en stor del av de totala utsläppen och genererar en hel del avfall. Klimatutsläppen ökar för andra året i rad till ungefär de nivåer som vi hade under pandemin.

Klimatavtrycket för området resor och transporter har minskat över tid men för långsamt, och än kan ingen tydlig nedåtgående trend ses förutom en nergång under pandemiåren. Takten måste öka och för att få en snabbare omställning till förnybara bränslen så måste antalet laddmöjligheter för tjänstefordon öka men också andelen biodrivmedel.

Klimatavtrycket för området fastighetsdrift och byggnation ligger relativt stilla. Det positiva resultatet som presenteras för finansförvaltningen, med nästan en halvering av utsläppen från 2019, ska tolkas med stor försiktighet. Resultatet är en ögonblicksbild på placeringarna och till det kommer olika antaganden och möjliga felkällor.

Inledning

Parisavtalet och Agenda 2030 har satt de globala målen för klimatet. Klimatfrågan inom Agenda 2030 är ett huvudmål, mål 13, att bekämpa klimatförändringarna. Att minska klimatförändringarna är något av det viktigaste vi kan göra för att skapa en beboelig planet för framtiden och våra barn. Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland till år 2045, ett mål som även Region Värmland behöver anpassa sig till.

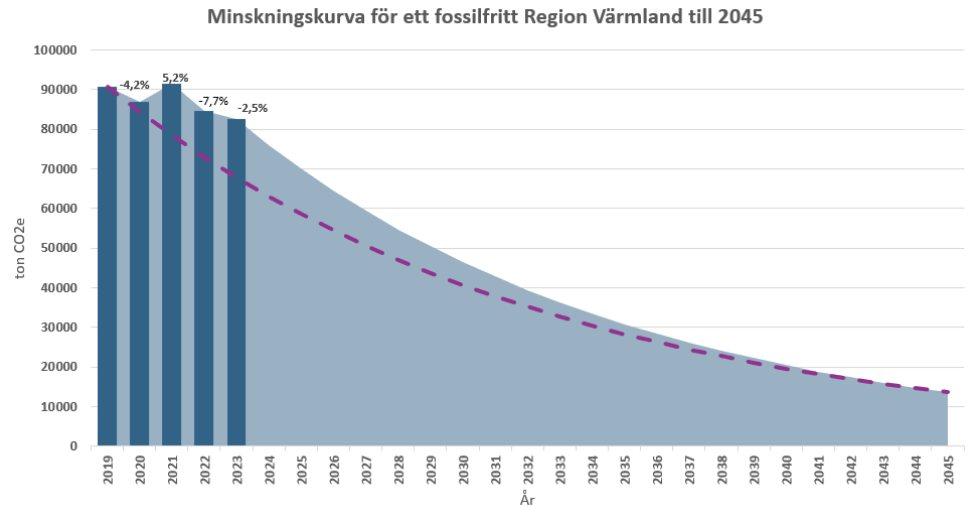
Region Värmlands klimatbokslut för 2023 redovisar hur klimatutsläppen ser ut för organisationen. År 2045 ska Region Värmland, som organisation, ge upphov till minst 85 procent lägre klimatpåverkande utsläpp jämfört med 2019. Det finns även ett delmål, att användningen av fossila bränslen ska vara noll till 2030 i den egna verksamheten. Åtgärder för att nå målen ingår som en del i genomförandet av Region Värmlands Miljöplan 2021–2025. Fokusåret för 2023 var att Region Värmland skulle minimera sitt klimatavtryck. Det genomfördes flera åtgärder under året kopplat till det, främst inom området resor och transporter. Exempelvis gjordes en utredning för att förstå hur vi skulle kunna effektivisera de externa godsleveranserna som sker in till Region Värmland och på så sätt få färre leveranser.

Parisavtalet och Agenda 2030 har satt de globala målen för klimatet. Klimatfrågan inom Agenda 2030 är ett huvudmål, mål 13, att bekämpa klimatförändringarna. Genom att minska utsläppen skapar vi också goda förutsättningar för en god hälsa. Samtidigt ska Sverige bli världens första fossilfria välfärdsland till år 2045, ett mål som även Region Värmland behöver anpassa sig till.

Klimatbokslutet redovisar klimatpåverkan från Region Värmlands olika områden 2023 samt hur resultatet förhåller sig till beslutade mål. Rapporten redogör också utvecklingen över tid för respektive område, inom Region Värmland, som ger upphov till en betydande klimatpåverkan. Klimatbokslutet är jämförbart med Sveriges övriga regioners redovisning av klimatutsläpp.

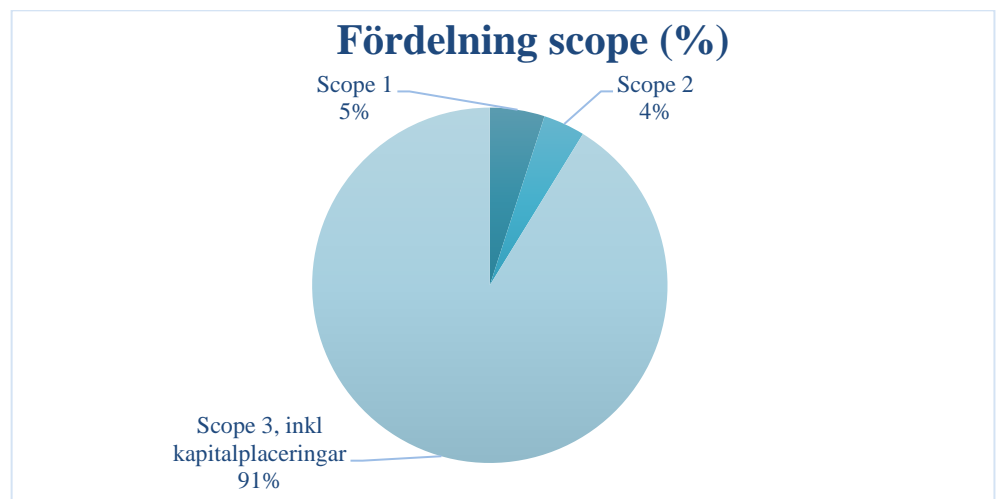
Resultat 2023

Totalt klimatavtryck

Det totala klimatavtrycket fortsätter svagt nedåt men det går alldeles för långsamt. Region Värmland behöver nu minska sina utsläpp 8 procent i stället för 7 procent varje år fram till 2045 för att nå Parisavtalet. Det visar att, om vi inte gör tillräckligt nu kommer det krävas allt större utsläppsminskningar kommande år, med risk för ökade kostnader längre fram.

Klimatavtryck per utsläppstyp

Beräkningar av växthusgasutsläpp görs i enlighet med Greenhouse Gas Protocol (GHG – protokollet). Det är den mest använda redovisningsstandarden för att beräkna utsläpp av växthusgaser. I GHG – protokollet inkluderas både verksamheternas direkta och indirekta utsläpp och dessa redovisas fördelat mellan scope 1, 2 och 3.

Scope 1 – direkta utsläpp från verksamheten. Exempel på sådana utsläpp är utsläpp från förbränning av drivmedel, från bränsle i egenägda verksamhetsbilar.

Scope 2 – indirekta utsläpp som uppstår vid produktion av inköpt el, fjärrvärme och fjärrkyla. Beräkningsmetoden som används är ”market – based method” vilket tar hänsyn till ursprungsmärkta produkter.

Scope 3 – övriga indirekta utsläpp som uppstår utanför verksamheten men som ett resultat av aktiviteter som sker genom verksamheten. Utsläpp sker vid produktionen av inköpta varor och tjänster, samt vid transporter som verksamheten inte har rådighet över. Utsläpp sker också vid hanteringen av det avfall som verksamheten ger upphov till.

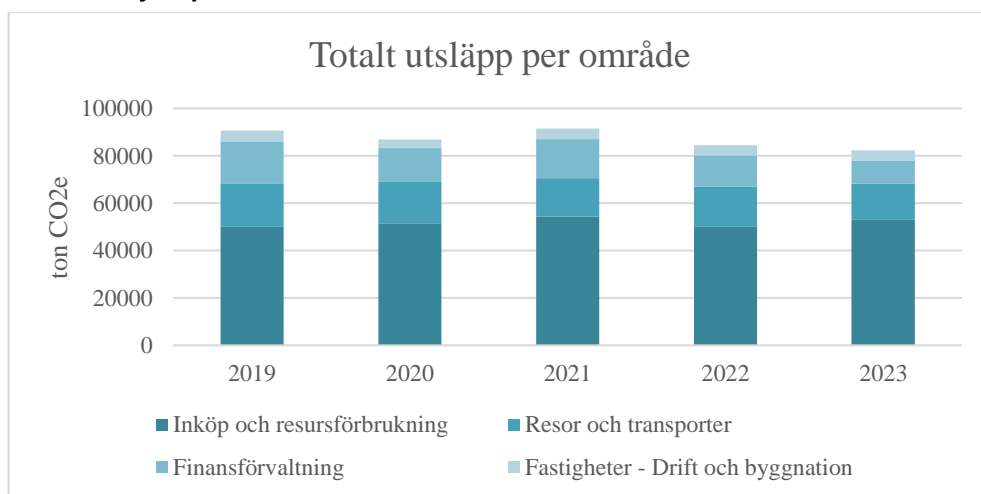
Alla beräkningar och jämförelser i klimatkavslutet redovisas i ton koldioxidekvivalenter (CO₂e), vilket är ett mått på utsläpp av växthusgaser som tar hänsyn till de enskilda gasernas förmåga att bidra till växthuseffekten. Lustgas är till exempel en betydligt kraftfullare växthusgas än koldioxid. För att kunna jämföra olika gaser med varandra multiplicerar man gaserna med dess GWP (Global Warming Potential) och erhåller då samma enhet i beräkningar och jämförelser.

Tabell 1: Klimatkavslut Region Region Värmland 2023	Scope 1 [ton CO ₂ e]	Scope 2 [ton CO ₂ e]	Scope 3 [ton CO ₂ e]	Totalt [ton CO ₂ e]
Fastigheter - drift	246	2 583	38	2 867
El	0	1 692	0	1 692
- Varav egna fastigheter och anläggningar	0	1 692	0	1 692
- Varav hyrda fastigheter och anläggningar	0	0	0	0
Fjärrvärme/kyla	0	892	0	892
- Varav egna fastigheter	0	892	0	892
- Varav hyrda fastigheter	0	0	0	0
Uppvärmning med egen panna	151	0	0	151
Reservkraft	5	0	0	5
Köldmedia	47	0	0	47
Vattenförbrukning och yttre skötsel	43	0	37	81
Fastigheter - byggnation	0	0	1 552	1 552
Resor och transporter	3 033	548	10 865	14 445
Allmän kollektivtrafik	1 729	548	3 228	5 504
Särskilda persontransporter/särskild kollektivtrafik	155	0	55	210
Ambulans (bil/flyg/helikopter)	1 087	0	293	1 380
Egna godstransporter	62	0	13	75
Inköpta godstransporter	0	0	102	102
Betalda patientresor	0	0	1 512	1 512
Ej betalda patientresor	0	0	0	0
Arbetspendling	0	0	5 662	5 662
Tjänsteresor	561	0	301	862
Flyg	0	0	116	116
Tåg	0	0	0	0
Buss	0	0	0	0
Taxi	0	0	2	2
Egenägda och leasade fordon	16	0	6	21
Hyrbil	401	0	102	503
Privat bil i tjänst och förmånsbil	144	0	44	188
Hotell	0	0	32	32

<i>Inköp och resursförbrukning</i>	313	0	52 653	52 966
Medicinska gaser	313	0	0	313
Tvätteritjänster	0	0	476	476
Livsmedel	0	0	2 000	2 000
IT och kommunikation	0	0	4 665	4 665
Textilier	0	0	49	49
Möbler	0	0	444	444
Hjälpmedel	0	0	6 531	6 531
Medicinteknisk utrustning	0	0	14 551	14 551
Läkemedelsanvändning i verksamheten	0	0	180	180
Vård- och tandvårdsrelaterade tjänster	0	0	10 426	10 426
Förbrukningsartiklar	0	0	13 279	13 279
Övriga inköp	0	0	0	0
Avfall	0	0	53	53
<i>Naturbruk</i>	0	0	0	0
Arbetsmaskiner för naturbruk	0	0	0	0
Djurhållning och markanvändning	0	0	0	0
Inköp kopplade till naturbruk	0	0	0	0
<i>Hel- eller delägda bolag (övriga områden)</i>	0	0	20	20
Övrigt	0	0	0	0
Förskrivna läkemedel	0	0	0	0
Totalt exkl. kapitalplaceringar	4 153	3 131	65 429	72 712
<i>Kapitalplaceringar</i>	0	0	9 732	9 732
Totalt inkl. kapitalplaceringar	4 153	3 131	75 161	82 444

Tabell 1: Tabellen visar utsläppen i ton CO₂e för olika aktiviteter. Vissa av utsläppen är uppmätta exakta värden, medan andra är uppskattade och genererade utifrån ekonomiska inköpsvolym, siffror från leverantörer eller andra använda approximationer. Det finns rader i klimatbokslutet som visar på noll koldioxidutsläpp, vilket innebär att Region Värmland inte har några tillgängliga siffror för denna rad.

Klimatavtryck per område

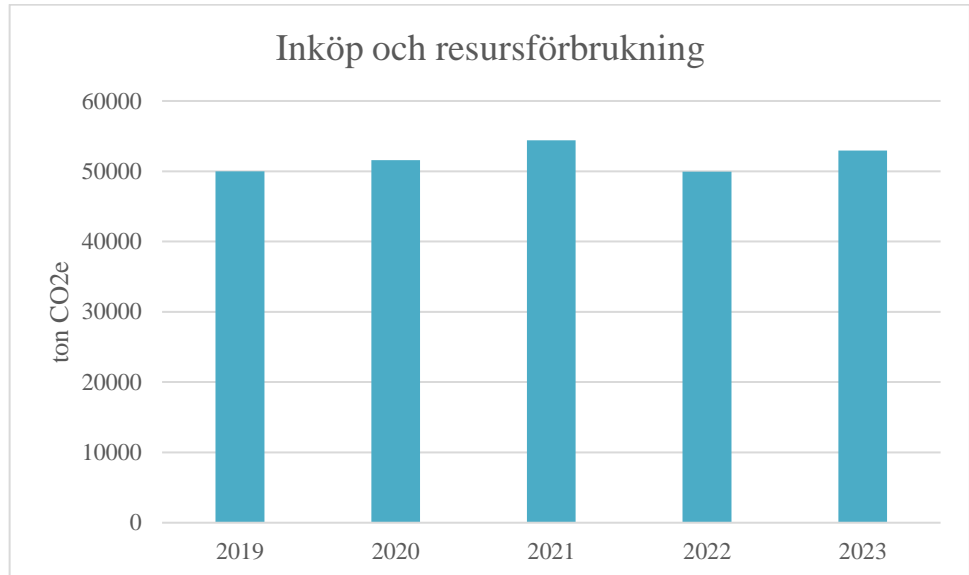
I det totala klimatavtrycket ingår fyra områden:

- Inköp och resursförbrukning
- Resor och transporter
- Finansförvaltning
- Fastigheter – Drift och byggnation

Uppdelningen är från Sveriges kommuner och regioners klimatberäkningsverktyg som nästan alla regioner använder för att kunna jämföra med varandra på ett enhetligt sätt. Inköp och resursförbrukning står för de största utsläppen och utgörs huvudsakligen av indirekta utsläpp (Scope 2 och 3). Även finansförvaltningens utsläpp är indirekta. Områdena

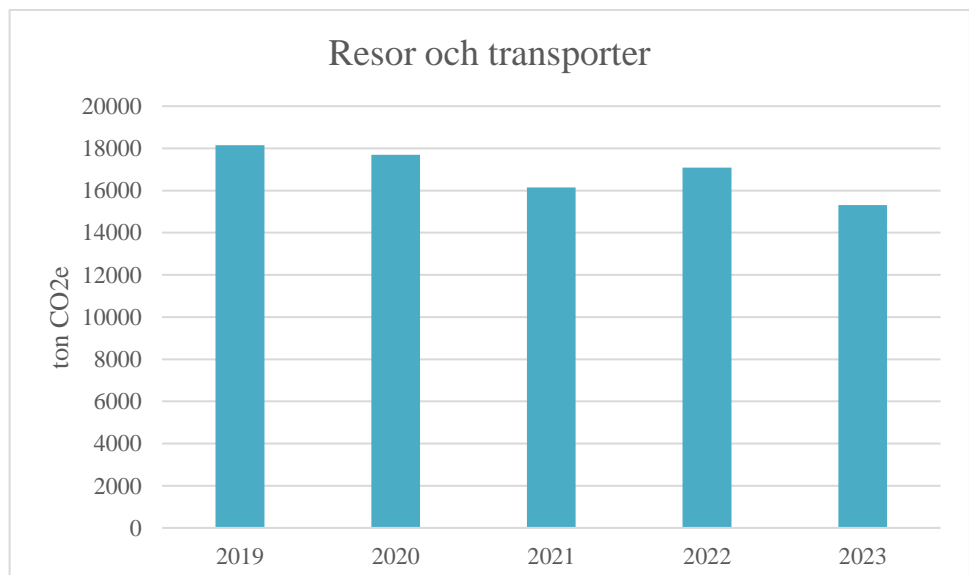
resor och transporter samt fastigheter - drift och byggnation har både direkta (Scope 1) och indirekta utsläpp.

Inköp och resursförbrukning

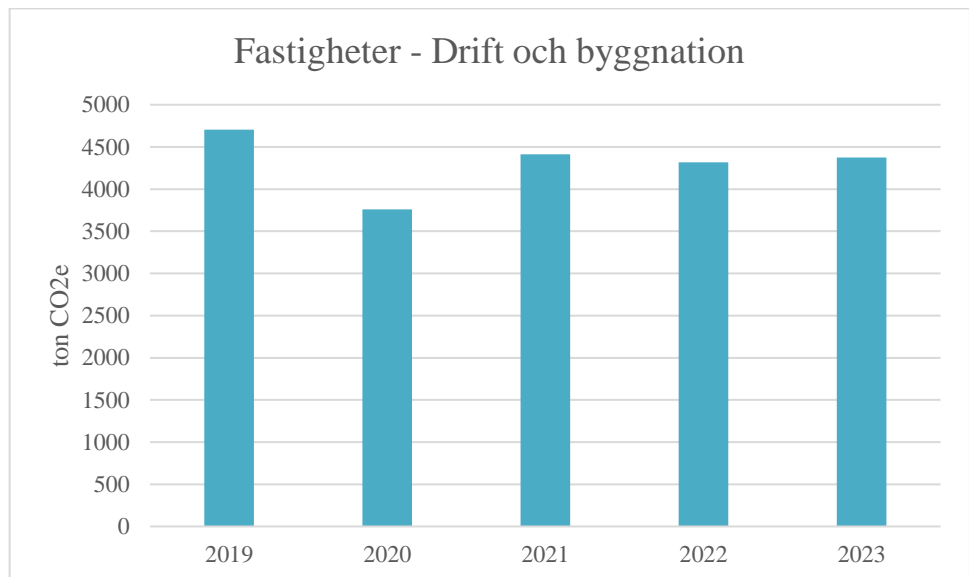
Området inköp och resursförbrukning står för den största delen av de totala utsläppen och genererar betydande mängd avfall. Utsläppen beräknas på spenderade kronor. De tre största utsläppskällorna är inköpen av medicinteknisk utrustning, vård- och tandvårdrelaterade tjänster och förbrukningsartiklar. Klimatutsläppen ökar igen till ungefär de nivåer som vi hade under pandemin. Det finns en osäkerhet på dessa utsläpp då emissionsfaktorer uppdateras och ändras över tid som gör att storleken på utsläppen kan både öka och minska även om inköpssumman är densamma. Klimatpåverkan för Region Värmlands avfall ligger kvar på ungefär samma nivåer som tidigare.

Resor och transporter

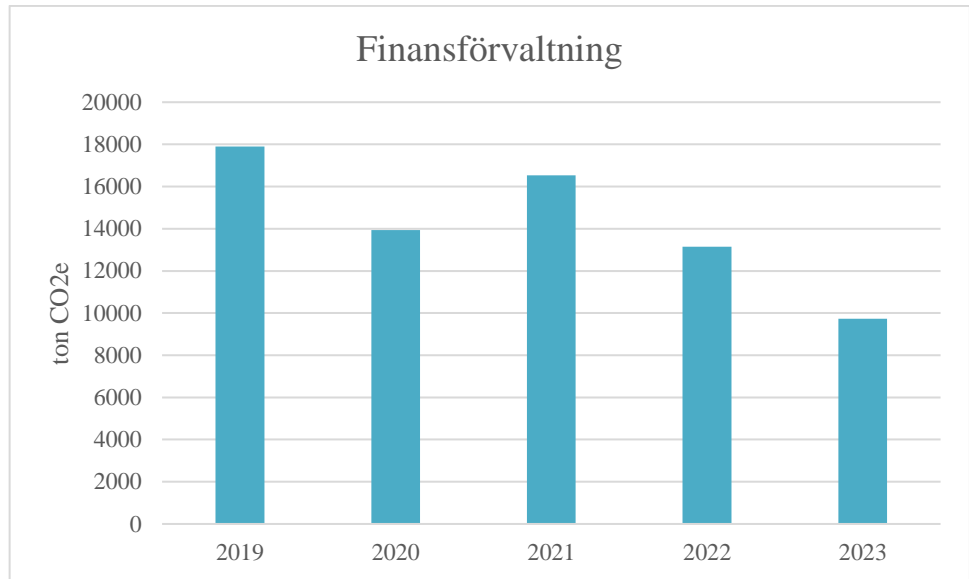

Klimatavtrycket för området resor och transporter har minskat med drygt 15 procent sedan 2019 men utvecklingen går för långsamt. Än kan ingen tydlig trend ses förutom en nergång under pandemiåret 2021. I år räknas även hotellnätter med i utsläppen från tjänsteresor, vilket gör att varje resa får ytterligare en utsläppskälla. Resor och transporter inkluderar både tjänsteresor och alla övriga transporter som exempelvis externa godstransporter till Region Värmland. För att snabba på omställningen till förnybara bränslen så måste antalet laddmöjligheter för tjänstefordon öka men också andelen biodrivmedel. För en positiv utveckling behöver också transporterna minska och det hållbara resandet öka. Marknadsdelarna för hållbart resande (gång, cykel och kollektivtrafik) ökade för andra året i rad med 4 procent och är nu uppe i samma nivå som innan pandemin. Positivt är att, från och med 2023 är det gratis att resa till vården med den allmänna kollektivtrafiken.

Fastigheter – Drift och byggnation

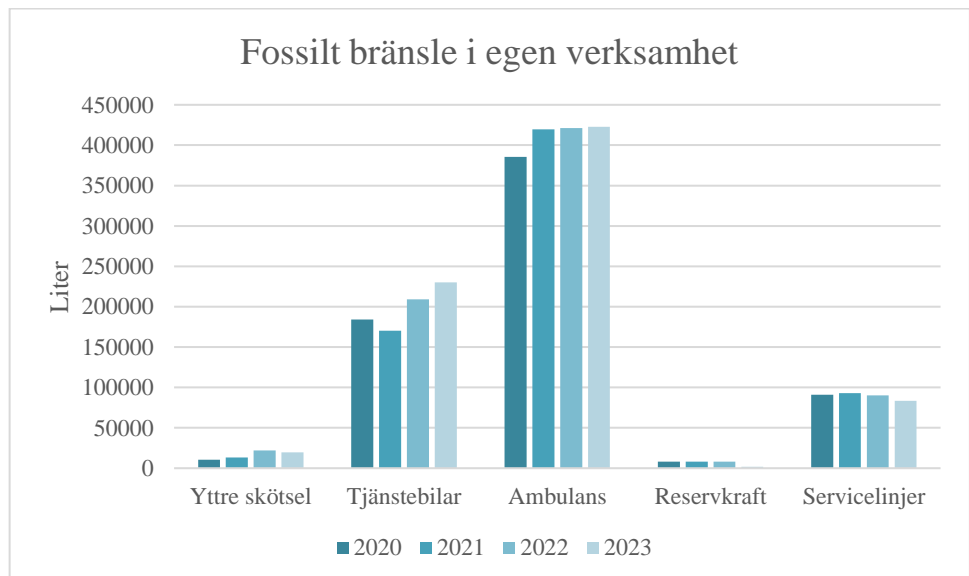

Klimatavtrycket för området fastighetsdrift och byggnation ligger relativt stilla. I området fastighet och byggnation ingår exempelvis el och uppvärmning till egna fastigheter, och spenderade kronor för om- och nybyggnation. Här ingår inte projektet med ombyggnationen av nya Centralsjukhuset i Karlstad. Störst är klimatavtrycket från inköpt och egenproducerad el men trenden är fortsatt nedåtgående. Det finns dock osäkerheter för området fastigheter då klimatavtrycket från byggnation räknas på spenderade kronor vilket kan variera mycket från ett år till ett annat.

Klimatbelastningen från finansförvaltningen minskar för fjärde året i rad och är snart nere på en halvering av utsläppen jämfört med 2019. Det bör tas i beaktande att det finns stora osäkerheter i resultaten och att det egentligen är en ögonblicksbild över hur fördelningen av fonderna ser ut just nu. Rapportering av koldioxidutsläpp i investeringar är i sin linda med många förenklande antaganden och möjliga felkällor. Resultaten som presenteras ska därför tolkas med försiktighet.

Klimatavtryck för delmål 2030

Klimatavtrycket för fossilt bränsle i egen verksamhet fortsatte åt fel håll och ökade med 1 procent under 2023 jämfört med 2022. Målet är att ha nollutsläpp senast 2030. De största utsläppen härrör från ambulansverksamheten som fortfarande använder traditionell diesel. Då eldrift för ambulanser inte kommer vara aktuellt i större skala de närmaste åren, så måste en övergång till biodiesel ske. Förutsättningarna finns, då många av ambulanserna är godkända för biodiesel, men det kräver då

ekonomiska medel eftersom biodrivmedlet är några kronor dyrare per liter. Utsläppen från tjänstebilarna fortsätter att öka och en orsak är att det idag finns för få laddmöjligheter för våra tjänstefordon. Fler laddmöjligheter och att få fler att resa hållbart är de viktigaste prioriteringarna för att nå målet. Servicelinjerna fortsätter ha en svagt positiv trend.

Slutsatser och rekommendationer

Region Värmlands klimatbokslut för 2023 visar en fortsatt minskning av de totala klimatutsläppen men inte i den takt som behövs för en 85 procentig utsläppsminskning till 2045. Arbetet med att minska klimatpåverkande utsläpp behöver intensifieras genom tydliga politiska prioriteringar med avsikt att nå största möjliga effekt.

Den klart största utsläppskällan med sina 53 000 ton CO₂e kommer ifrån inköp och resursförbrukning. Region Värmlands verksamheter använder en stor mängd förbrukningsartiklar, vilket är en nödvändighet för att bedriva hälso- och sjukvård samt tandvård. Användandet av förbrukningsartiklar har dock en stor klimatpåverkan. Den utgör den näst största utsläppsposten i klimatbokslutet med drygt 13 000 ton CO₂e. För en utveckling i linje med antaget klimatmål behöver regionen minska användningen av förbrukningsartiklar men också byta ut produkterna till mer förnybara material.

De totala utsläppen från resor och transporter minskar men klimatpåverkan från regionens tjänsteresor ligger kvar på samma nivå som förra året. För att minska utsläppen måste antalet laddmöjligheter öka och fler medarbetare behöver också cykla och åka kollektivt i tjänsten.

Det kollektiva resandet fortsätter att öka vilket är positivt. Klimatpåverkan från drift och byggnation ligger stilla medan resultatet för finansförvaltningen är positiv. Resultaten som presenteras för finansförvaltningen ska dock tolkas med stor försiktighet då resultatet är en ögonblicksbild på placeringarna just nu och att det finns osäkra antaganden och möjliga felkällor.

Klimatavtrycket från användningen av fossila bränslen i egen verksamhet fortsatte att öka något. Den största utsläppskällan är drivmedlet från regionens ambulanser. Eftersom inblandningen av förnybar diesel kommer minska under 2024 (reduktionsplikten sänks till 6 procent från 1 januari 2024), så kommer utsläppen att öka ytterligare nästa år om ambulansen fortsätter att använda fossil diesel. För att nå målet om nollutsläpp till 2030 så behöver drivmedlet i ambulanserna börja bytas ut till förnybar diesel. Dessutom måste tjänsteresorna med bil minska samt att fler medarbetare behöver resa hållbart med buss, tåg och cykel/gång.

Avslutningsvis behöver Regions Värmlands utsläpp av växthusgaser minska kraftigt och i närtid. En halvering av utsläppen på 10 år ligger i linje med vad forskningen anser krävs för att nå Parisavtalet. Kraftiga minskningar krävs för de direkta utsläppen som Region Värmland har stor rådighet över. För att uppnå detta krävs att medarbetare och politiker inom Region

Värmland arbetar tillsammans, är modiga och vågar testa nytt och agerar föregångare. Om Region Värmland inte agerar i enlighet med klimatmålen finns stora risker att vi ökar ohälsan i Värmland och resten av världen.